

Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis

Studia Geographica I (2010)

Witold Warcholik, Marcin Semczuk, Marcin Baranowski

Monitoring ruchu turystycznego w Pienińskim Parku Narodowym

Wprowadzenie

Parki narodowe na terenie Polski obejmują obszary o szczególnych wartościach przyrodniczych, naukowych, społecznych, kulturowych i edukacyjnych, a o ich atrakcyjności turystycznej świadczy m.in. liczba odwiedzających je turystów. Dynamiczny rozwój ruchu turystycznego i towarzyszących mu usług turystycznych spowodował, że turystyka stała się w Polsce zjawiskiem masowym, wielkoprzestrzennym, dotyczącym wszystkich stref i pięter krajobrazowych. Coraz liczniej pojawiające się w literaturze przykłady niekorzystnych oddziaływań turystyki na środowisko wymuszają potrzebę monitorowania takich aspektów antropopresji. Frekwencja zwiedzających w poszczególnych polskich parkach narodowych jest bardzo zróżnicowana, od wartości poniżej dziesięciu tysięcy turystów rocznie w Narwiańskim Parku Narodowym do ponad dwóch milionów w Tatrzańskim Parku Narodowym (tab. 1). Na szczególną uwagę w kontekście badań natężenia ruchu turystycznego zasługują parki narodowe o charakterze górskim (Babiogórski, Bieszczadzki, Gorczański, Karkonoski, Magurski, Pieniński, Świętokrzyski, Tatrzański), które skupiają 54,1% turystów, tj. 5,8 mln, jednocześnie zajmując 26,1% powierzchni wszystkich parków oraz 34% długości wytyczonych szlaków. Wśród parków o charakterze górskim największe natężenie ruchu liczone liczbą turystów (w tysiącach) do długości szlaków (w kilometrach) w obrębie parków występuje w parkach: Pienińskim (21,8), Karkonoskim (17,1) i Tatrzańskim (7,6). Należy zaznaczyć, że do długości szlaków w Pienińskim Parku Narodowym wliczany jest również szlak wodny na odcinku Dunajca.

W świetle przedstawionych powyżej przesłanek badania ruchu turystycznego w Pienińskim Parku Narodowym prowadzone przez Studenckie Koło Naukowe Geografów UP w Krakowie w 2007, 2008 i 2009 roku zmierzały do określenia poziomu natężenia ruchu turystycznego i jego przestrzennych zmian, w tym wyodrębnienia odcinków szlaków najczęściej uczęszczanych przez turystów. Pozyskany w ten sposób ilościowy materiał może stanowić podstawę opracowań planistycznych w obszarze objętym ochroną, narażonym na negatywne skutki ruchu turystycznego. Dodatkowo podjęto próbę pozyskania informacji dotyczących sylwetki turysty odwiedzającego PPN, predysponującej m.in. wielkość i zakres usług turystycznych realizowanych w otoczeniu Parku.

Tab. 1. Ruch turystyczny w polskich Parkach Narodowych w 2008 roku**Tab. 1.** The intensity of tourist traffic in polish National Parks (2008)

Lp.	Park narodowy	Liczba turystów w tysiącach	Szlaki turystyczne w kilometrach	Powierzchnia w hektarach	Liczba turystów na kilometr odcinka szlaku
1.	Babiogórski	52,0	53,0	3390,5	1,0
2.	Białowiecki	82,3	38,5	10517,3	2,1
3.	Biebrzański	32,0	483,1	59223,0	0,1
4.	Bieszczadzki	273,0	245,0	29176,4	1,1
5.	Bory Tucholskie	60,0	75,0	4613,0	0,8
6.	Drawieński	23,0	101,0	11342,0	0,2
7.	Gorczański	60,0	105,1	7030,8	0,6
8.	Gór Stołowych	354,0	175,1	6339,7	2,0
9.	Kampinoski	1000,0	360,0	38548,5	2,8
10.	Karkonoski	2000,0	117,6	5580,5	17,1
11.	Magurski	50,0	85,0	19438,9	0,6
12.	Narwiański	8,6	58,3	7350,0	0,1
13.	Ojcowski	400,0	40,7	2145,6	9,8
14.	Pieniński	756,0	34,7	2346,2	21,8
15.	Poleski	15,4	67,5	9762,3	0,2
16.	Roztoczański	120,0	62,8	8482,8	1,9
17.	Słowiński	275,4	144,3	21572,9	1,9
18.	Świętokrzyski	210,5	41,0	7626,4	5,1
19.	Tatrzański	2078,7	275,0	21198,4	7,6
20.	Ujście Warty	20,0	12,6	8074,0	1,6
21.	Wielkopolski	1200,0	215,0	7583,9	5,6
22.	Wigierski	120,0	245,4	14999,5	0,5
23.	Woliński	1500,0	50,1	10937,4	29,9

Źródło: Informacje i opracowania statystyczne – *Ochrona środowiska 1993–2008*, GUS, Warszawa

Wyniki badań wielkości i struktury ruchu turystycznego prowadzonych w polskich parkach narodowych (Czarnecki 2009; Prędkie 2006; Wieniawska-Raj 2007) bazują głównie na monitoringu ruchu turystycznego na wybranych szlakach lub w punktach wejściowych do stref chronionych, natomiast bardzo rzadko dotyczą całego obszaru objętego ochroną. W Pienińskim Parku Narodowym monitoring ruchu turystycznego prowadzony był przez A. Celichowskiego (1976) oraz J. Fischbacha (1985). Pozostałe opracowania dotyczące wielkości ruchu turystycznego w PPN odnoszą się do szacowanej liczby turystów na podstawie sprzedanych biletów na platformach widokowych (Okraglica i Sokolica), udostępnionych przez Dyрекcję Pienińskiego Parku Narodowego.

Odrębna grupa prac dotyczy wpływu turystów na środowisko geograficzne w różnych regionach Polski i jest oparta na wynikach badań nad presją na jeden z elementów geoekosystemu, m.in. rzeźbę terenu (Czochański 2000; Fidelus 2008; Gorczyca 2000; Kasprzak 2005; Krusiec 1996; Łajczak 1996; Szydarowski 2000; Wałydowski 2006), glebę (Czapski i Mizgajska 1996; Degórski 2002; Łajczak 1996; Prędkie 2002) i szatę roślinną (Guzikowa 1982; Skawiński 1993; Skawiński i Krzan 2002).

Zastosowane metody pomiaru ruchu turystycznego w latach 2007–2009

Badania zmierzające do zrealizowania powyższych celów przeprowadzono w trakcie obozów naukowych w miesiącu lipcu w terminach: 16–29.07.2007 (w tym osiem dni pomiaru natężenia ruchu turystycznego), 14–28.07.2008 (sześć dni pomiaru natężenia) oraz 13–27.07.2009 (pięć dni pomiaru natężenia), czyli okresach wakacyjnych, gdy zainteresowanie turystów PPN potencjalnie wzrasta. Monitoring natężenia ruchu turystycznego, którym objęto 25 612 turystów łącznie w 2007, 2008 i 2009 roku w trakcie 19 dni pomiarów, sprowadzał się do liczenia i określania kierunków przemieszczania się turystów na poszczególnych odcinkach szlaków w obrębie PPN. Po opracowaniu wyników uzyskanych z dziesięciu punktów pomiarowych w trakcie obozu w 2007 roku zweryfikowano metodykę pomiaru natężenia ruchu turystycznego. Zwiększono liczbę miejsc pomiarowych do trzynastu oraz ulokowano je nie w punktach krzyżowania się szlaków, lecz pomiędzy takimi węzłami (tab. 2).

Tab. 2. Rozmieszczenie punktów pomiaru ruchu turystycznego w PPN

Tab. 2. Points of tourist traffic monitoring in Pieniny National Park

1.	Punkt na odcinku Szczawnica–Sokolica, pomiędzy wejściem od strony wschodniej w Szczawnicy a Sokolicą (747 m n.p.m.)
2.	Przełęcz Sosnów, na wysokości 650 m n.p.m., gdzie krzyżują się szlaki niebieski w kierunku Sokolicy, niebieski w kierunku Czertezika i zielony w kierunku Krościenka
3.	Punkt na odcinku Walusiówka–Toporzyska, położony na zielonym szlaku pomiędzy Polaną Walusiówka a wejściem od strony północnej z Krościenka
4.	Punkt na odcinku Toporzyska–Wymiarki, położony przy żółtym szlaku biegnącym przez punkt graniczny PPN – Toporzyska w stronę Polany Wymiarki
5.	Punkt na odcinku Walusiówka–Wymiarki, położony na niebieskim szlaku łączącym Polaną Walusiówka z Polaną Wymiarki
6.	Punkt na odcinku Wymiarki–Limierczyki, położony przy żółtym i niebieskim szlaku pomiędzy Polaną Wymiarki a Polaną Limierczyki
7.	Punkt na odcinku Limierczyki–Kosarzyska położony przy niebieskim szlaku biegnącym z Polany Limierczyki przez Zamkową Górę na Polaną Kosarzyska
8.	Punkt na odcinku Limierczyki–Przełęcz Szopka, położony na szlaku żółtym, który łączy Limierczyki z Przełęczą Szopka (779 m n.p.m.)
9.	Punkt na odcinku Przełęcz Szopka–Trzy Korony, położony przy niebieskim szlaku biegnącym z Przełęcz Szopka na Trzy Korony (982 m n.p.m.)
10.	Przełęcz Trzy Kopce, na wysokości 795 m n.p.m., gdzie krzyżują się szlaki: niebieski w kierunku Czorsztyna, niebieski w kierunku Przełęcz Szopka i czerwony w kierunku Sromowiec Wyżnych
11.	Punkt na odcinku Podłaźce–Przełęcz Szopka, położony na żółtym szlaku pomiędzy wejściem do parku ze Sromowiec Niżnych a Przełęczą Szopka
12.	Punkt na odcinku Podłaźce–Kosarzyska, położony na zielonym szlaku pomiędzy wejściem od strony południowej ze Sromowiec Wyżnych a Polaną Kosarzyska
13.	Punkt na odcinku Kosarzyska–Trzy Korony, położony na niebieskim szlaku biegnącym z Polany Kosarzyska na Trzy Korony

Osoby rozmieszczone w punktach pomiarowych liczyły turystów przez siedem godzin na dobę w sposób ciągły w godzinach od 9:00 do 16:00. Kwestionariusz wypełniany podczas monitoringu zawierał kierunek przybycia i odejścia turystów, których konkretną liczbę odnotowywano w odstępach piętnastominutowych. Po

upływie każdego kwadransa sumowano liczbę osób, która przeszła przez dany punkt pomiarowy. Dodatkowo w kwestionariuszu wyróżniano duże grupy (powyżej 10 osób) oraz grupy z przewodnikiem. Zebrane trzyletnie doświadczenia pomiarów natężenia ruchu turystycznego pozwalają wnioskować, iż metodyka prac, ze względu na niskie koszty, prostotę wykonania oraz specyfikę terenu PPN, jest wystarczająca do prowadzenia tego typu monitoringu. Dostrzeżone wady metodyki pomiarów nie wpłynęły znacząco na ich obiektywność, gdyż specyfika niewielkiego parku narodowego, położonego w górach, zmniejsza prawdopodobieństwo wystąpienia czynników, takich jak wychodzenie w góry w godzinach wieczornych czy też zbaczanie ze szlaków. Należy wyraźnie zaznaczyć, iż w przypadku Pienińskiego Parku Narodowego nie jest możliwe szacowanie natężenia ruchu turystycznego na podstawie biletów wstępu. Wstęp na teren parku jest bezpłatny, na mocy Ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (Dz. U. Nr 92, poz. 880) i rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 18 maja 2005 r. w sprawie parków narodowych lub niektórych ich obszarów, gdzie za wstęp pobiera się opłaty (Dz. U. Nr 91, poz. 765). Opłaty pobierane są jedynie za udostępnienie wybranych miejsc, jak galerie widokowe na szczytach Trzech Koron i Sokolicy.

Odrębną grupę prac stanowiły badania ankietowe zmierzające do określenia profilu turysty odwiedzającego PPN. W latach 2007–2009 badania ankietowe objęły próbę liczącą 752 respondentów, którzy wybierani byli spośród przechodzących turystów w odstępach obieranych na podstawie subiektywnej oceny natężenia ruchu turystycznego. Badania ankietowe przeprowadzone zostały w siedmiu punktach węzłowych, do których prowadziły szlaki bezpośrednio spoza obszaru PPN. Liczba przeprowadzonych ankiet, wyznaczona na podstawie danych z monitoringu, była proporcjonalna do wielkości natężenia ruchu turystycznego w danym punkcie. Badaniu zostali poddani wyłącznie turyści wchodzący do PPN. Z badania wyłączono osoby poniżej 16 roku życia. Nie ankietowano turystów, którzy sygnalizowali, że wypełnili już ankietę wcześniej. W przypadku większej grupy (powyżej 10 osób) ankietowaniu podlegały maksymalnie trzy osoby. Doświadczenia lat 2007 i 2008 pozwoliły dokonać w 2009 r. modyfikacji metody poprzez wprowadzenie zasady losowego doboru respondentów. Co dziesiąta osoba przechodząca przez punkt wejściowy do Parku proszona była o wypełnienie ankiety. W przypadku osób niepełnoletnich ankietarzy zadawali wyłącznie pytania z pierwszej i trzeciej grupy.

Natężenie ruchu turystycznego w PPN

W ciągu ośmiu dni pomiarów natężenia ruchu turystycznego w lipcu 2007 roku na terenie PPN przebywało 11 264 turystów, co dało wskaźniki: 1408 osób/dobę oraz 60 turystów/1 km² PPN/dobę. Po przeprowadzeniu analogicznych pomiarów w ciągu sześciu lipcowych dni 2008 r., przy liczbie 6961 turystów, uzyskano wskaźniki: 1160 osób/dobę oraz 49 turystów/1 km² PPN/dobę. W ciągu pięciu dni pomiarów natężenia ruchu turystycznego w 2009 roku teren PPN odwiedziło 7387 osób, co dało wskaźniki: 1477 osób/dobę oraz 63 turystów/1 km² PPN/dobę. Wyraźnie należy zaznaczyć, iż w 2008 r. większość dni, na które przypadały badania, charakteryzowało się warunkami atmosferycznymi niesprzyjającymi pieszym wędrowkom (intensywne opady deszczu). W roku 2007 i 2008 liczba turystów odwiedzających

park w okresie weekendu była większa niż w dni powszednie o około 10–15%, nie znalazło to jednak potwierdzenia w badaniach prowadzonych w 2009 r.

W badanych trzech przekrojach czasowych największa liczba turystów decydowała się na wejście na Trzy Korony z Przełęczy Szopka. Przykładowo w 2009 r. średnio było to 1238 osób dziennie (2007 = 1200 os./dobę, 2008 = 948 os./dobę). Ten odcinek szlaku jest najbardziej eksploatowanym w PPN. Często uczęszczanymi traktami turystycznymi były:

- odcinek żółtego szlaku między punktem Wymiarki i Limierczyki, który pokonało w 2009 r. dziennie średnio 1071 turystów (2007 = 1000 os./dobę, 2008 = 720 os./dobę),
- odcinek Sokolica–Przełęcz Sosnów, na którym wielkość ruchu turystycznego kształtowała się w 2009 r. w granicach 700 osób na dobę (2007 = 500 os./dobę, 2008 = 350 os./dobę),
- odcinek Szczawnica – Sokolica pokonany średnio w 2009 r. przez 390 osób dziennie (2007 = 270 os./dobę, 2008 = 240 os./dobę).

Najmniej popularne wśród turystów odcinki szlaków w Pienińskim Parku Narodowym przebiegały przez punkt Przełęcz Trzy Kopce, a także na odcinku zielonego szlaku z Polany Walusiówka do punktu granicznego PPN–Toporzyska. Przykładowo na wędrowkę zielonym szlakiem na tym odcinku decydowało się w 2009 r. średnio 112 turystów w ciągu dnia. Z kolei niebieskim szlakiem z Przełęczy Trzy Kopce w stronę Zbiornika Czorsztyńskiego poruszało się w 2009 r. dziennie średnio 155 turystów. Jeszcze mniejszy ruch zanotowano na szlaku czerwonym, biegnącym w kierunku Sromowców Wyżnych – 45 osób dziennie. Dane dla tych odcinków stanowią potwierdzenie statystyk z roku 2007 i 2008.

Za najpopularniejsze należy uznać wejście do parku z Krościenka, na które zdecydowało się średnio 601 osób dziennie (2009). Stanowi to aż 41% ogólnej liczby wejść do PPN, w odsetku tym zawierają się przede wszystkim turyści wchodzący do parku żółtym i zielonym szlakiem przez punkt Toporzyska, ale także idący zielonym szlakiem wzdłuż Dunajca na Przełęcz Sosnów. Docelowo ta grupa turystów zmierza głównie na Trzy Korony i Sokolicę.

Na drugim miejscu pod względem liczby wstąpień plasują się Sromowce Niżne (średnio 454 os./dobę w 2009 r.) z 31% ogółu wejść. Sromowce, z których wychodzą szlaki na Trzy Korony przez Polanę Kosarzyska lub Wąwóz Sobczański, swoją wysoką pozycję w generowaniu liczby turystów wchodzących na teren parku zawdzięczają bliskości głównej parku – punktu widokowego na Okrąglicy oraz obecności przejścia granicznego Sromowce Niżne–Czerwony Klasztor.

Interesujące, iż dopiero na trzecim miejscu pod względem liczby wejść na teren PPN znajduje się największy ośrodek turystyczny regionu – Szczawnica, z której wchodzi na teren PPN zdecydowanie mniej osób niż z Krościenka – średnio 309 os./dobę, czyli 21% ogółu wejść (2009). Ze Szczawnicy na teren parku wejść można niebieskim szlakiem prowadzącym bezpośrednio na Sokolicę, po pokonaniu naturalnej bariery rzecznej tratwą flisacką. Fakt ten istotnie wpływa na liczbę turystów zainteresowanych wejściem do PPN. W opinii respondentów istotną rolę odgrywa także odległość, która dzieli Szczawnicę od najbardziej popularnych w Pieninach Trzech Koron. Generalnie należy przyjąć, iż to właśnie Trzy Korony, na które prowa-

dzą o wiele krótsze szlaki, m.in. z Krościenka i Sromowców Niżnych, a nie Sokolica, stanowią dla większości turystów główny punkt docelowy wycieczek w PPN.

Pozostałe dwa ośrodki, z najsłabszą infrastrukturą noclegową i znacznymi odległościami od głównych atrakcji PPN, nie odgrywają istotnej roli w generowaniu liczby turystów wchodzących na jego teren. Na wejście z Czorsztyna zdecydowało się w 2009 r. średnio 95 osób dziennie, co stanowi 6% ogólnej liczby wejść, a ze Sromowiec Wyżnych odpowiednio 19 osób dziennie (1% wejść).

Sylwetka turysty odwiedzającego PPN

Ankietyzacja 752 turystów przeprowadzona w latach 2007–2009 pozwoliła na określenie przybliżonej sylwetki osób przemierzających się w obrębie Pienińskiego Parku Narodowego. Wyniki 157 ankiet przeprowadzonych w lipcu 2009 r. według zmodyfikowanej metodologii skorelowano poniżej z badaniem respondentów z lat 2007 i 2008.

Średni wiek turystów, którzy odwiedzili PPN w lipcu 2009 r., to 32 lata. Najstarsza osoba miała 70 lat, natomiast najmłodsza, o której wiek zapytano jej rodziców – 3 lata. Podobnie jak w latach 2007 i 2008 nie zaznaczyła się wyraźna dominacja którejkolwiek grupy wiekowej.

Turyści legitymujący się wykształceniem wyższym stanowili w lipcu 2009 r. aż 47% respondentów, a pozostali kolejno: średnim 28%, zasadniczym zawodowym 19%, pomaturalnym 5% i podstawowym 1%. Tak wysoki odsetek ankietowanych turystów z wyższym wykształceniem znalazł potwierdzenie w danych z roku 2007 i 2008.

Wyniki badań z lat 2007, 2008 i 2009 wskazały, że turyści odwiedzający PPN pochodzą głównie z województw: małopolskiego, śląskiego, mazowieckiego i łódzkiego, z których to rejonów respondenci stanowili łącznie ponad 50% całej zbadaanej populacji. Ankietowani z dwóch ostatnich wymienionych województw notowali znaczne udziały głównie w dniach weekendowych. Analiza pytań ankietowych dotyczących częstości przyjazdów w Pieniny wskazuje iż w latach 2007–2009 respondenci odwiedzający Pieniny po raz piąty lub częściej przeważali wśród mieszkańców województwa małopolskiego. Stanowili oni większość także we wszystkich badanych okresach wśród turystów przyjeżdżających w Pieniny tylko na jeden dzień. Respondenci z województw śląskiego, mazowieckiego i łódzkiego spędzali w Pieninach docelowo większą liczbę dni, w grupie tej deklaracji jednodniowego pobytu dotyczyły osób przebywających na dłużej w okolicznych regionach turystycznych – głównie w Tatrach, Pogórzu Spisko-Gubałowskim i Beskidach.

W 2009 r., podobnie jak w latach poprzednich, najliczniejsza grupa turystów (61%) wybrała zakwaterowanie w Krościenku oraz Szczawnicy, przy minimalnej przewadze pierwszej miejscowości. Jest to o tyle ciekawe, że Szczawnica dysponuje zdecydowanie większą bazą noclegową. Inwentaryzacja przeprowadzona w 2009 r. wykazała, iż baza noclegowa Krościenka reprezentowana jest przez 72 placówki noclegowe (łącznie posiadające 1159 miejsc), spośród których największy udział stanowią kwatery prywatne (81%). W Szczawnicy znajduje się 129 obiektów noclegowych (łącznie 2090 miejsc), również z przewagą kwater prywatnych w ich strukturze (78%). Należy wnioskować, że w Szczawnicy przebywają głównie wczasowicze,

którzy mniej chętnie decydują się na piesze wędrówki w obrębie PPN. Pośrednio samo usytuowanie Krościenka w niedalekiej odległości od dwóch głównych atrakcji – punktów widokowych na Okrąglicy i Sokolicy – sprzyja wyborowi jego bazy noclegowej. W wynikach ankiet zauważalny jest stopniowy wzrost popularności bazy noclegowej w pozostałych (obok Krościenka i Szczawnicy) miejscowościach leżących blisko granic parku. W roku 2007 bazę noclegową w Sromowcach Niżnych i Wyżnych oraz Czorsztynie wybrało łącznie 25% turystów, gdy w roku 2009 – już 39%. Baza noclegowa Czorsztyna w 2009 r. składała się z 42 placówek noclegowych (łącznie 659 miejsca), spośród których 81% stanowiły kwatery prywatne. Także w przypadku Sromowiec Niżnych zaznaczył się dominujący udział kwatery prywatnych – 91% w obrębie 54 placówek noclegowych miejscowości (łącznie 546 miejsc). Baza noclegowa Sromowiec Wyżnych to w sumie 44 placówki noclegowe (561 miejsc), spośród których 43 są kwaterami prywatnymi.

Zdecydowana większość turystów korzystających z noclegu w rejonie PPN w lipcu 2009 r. wybrała pobyt minimum trzydniowy. Turyści, którzy zdecydowali się na pobyt powyżej siedmiu dni, najczęściej wybierali Szczawnicę, podobnie jak w latach poprzednich.

Wykazano, że większość turystów odwiedzających PPN w lipcu 2009 r. (54%) wybierała kwatery prywatne jako miejsce noclegu. 1/5 turystów zdecydowała się na zakwaterowanie w pensjonatach, a 8% w jedynej przystosowanej na czas wakacji do przyjęcia turystów szkole w Sromowcach Wyżnych.

W dniach, w których prowadzono inwentaryzację bazy noclegowej, odnotowano różny stopień obłożenia miejsc noclegowych w poszczególnych miejscowościach, wynikający z różnic cen wynajmu oraz standardu wyposażenia i oferowanych usług. Najwięcej miejsc zajętych było w Szczawnicy (84%), przy czym maksymalnym obsadzeniem miejsc przez turystów cechowały się głównie sanatoria i całkowicie zajęte pola namiotowe. Znacznym udziałem miejsc zajętych (76%) cechował się Czorsztyn, najwyższe odsetki miejsc wolnych cechowały Krościenko (58%), Sromowce Niżne (48%) oraz Wyżne (45%).

Studenci wykonujący pomiary w ramach obozów naukowych SKNG UP w Krakowie w obrębie PPN w latach 2007–2009

Marcin Baranowski, Urszula Biernat, Joanna Cwiąkała, Joanna Daniel, Natalia Figórska, Justyna Gąsiorek, Angelika Hyciek, Natalia Izworska, Renata Jania, Małgorzata Józefiak, Marek Kasperski, Ewa Kida, Krzysztof Kiszka, Grażyna Klimek, Sabina Kłosowska, Mariusz Krukar, Jadwiga Kuchta, Jakub Kurnik, Maciej Kurowski, Konrad Leja, Tomasz Lewik, Maciej Liro, Agnieszka Lompart, Elżbieta Lubasińska, Krzysztof Majchrzak, Karol Majewski, Ewelina Rak, Łukasz Różycki, Marcin Semczuk, Ewelina Senderek, Beata Sęp, Dorota Stachurska, Bartłomiej Stańczyk, Magdalena Ślęzak, Karolina Świder, Szymon Tarkowski, Anita Trojak, Dariusz Warchoń, Maciej Wojtas, Kamil Woźniak, Dorota Żuchowska

Opiekunowie SKNG UP i osoby współpracujące

dr Witold Warcholik, dr Krzysztof Wiedermann, dr hab. Krzysztof Bąk, prof. UP

Literatura

- Celichowski A., 1976, *Plan ogólny zagospodarowania przestrzennego Pienińskiego Parku Narodowego. I etap – Prace przygotowawcze i zebranie materiałów*, maszynopis, Dyrekcja Pienińskiego Parku Narodowego.
- Czapski Z., Mizgajska H., 1996, *Biologiczne skażenie szlaków turystycznych Tatrzańskiego Parku Narodowego*, [w:] Krzan Z. (red.), *Przyroda Tatrzańskiego Parku Narodowego a człowiek, 3. Wpływ człowieka*, Kraków–Zakopane, s. 46–47.
- Czarnecki K., 2009, *Atrakcyjność turystyczna i ruch turystyczny w parkach narodowych województwa podlaskiego*, Zeszyty Naukowe SGGW, 73, *Ekonomika i Organizacja Gospodarki Żywnościowej*, s. 165–175.
- Czochoński J., 2000, *Wpływ użytkowania turystycznego na rozwój procesów i form erozyjno-denudacyjnych w otoczeniu szlaków*, [w:] Czochoński J., Borowiak D. (red.), *Z badań geograficznych w Tatrach Polskich*, Wyd. Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk, s. 331–344.
- Degórski M., 2002, *Ocena wpływu antropopresji na wybrane właściwości pokrywy glebowej piętra subalpejskiego i alpejskiego w rejonie Kasprowego Wierchu*, [w:] W. Borowiec, Kotarba A., Kownacki A., Krzan Z., Mirek Z. (red.), *Przemiany środowiska przyrodniczego Tatr*, Instytut Botaniki PAN, Kraków–Zakopane, s. 395–402.
- Fidelus J., 2008, *Rola ruchu turystycznego w przekształcaniu ścieżek i dróg turystycznych na obszarze TPN*, *Prace Geograficzne IGiPZ*, 120, s. 20–29.
- Fischbach J., 1985, *Wielkość i struktura ruchu turystycznego w Pienińskim Parku Narodowym*, maszynopis, Dyrekcja Pienińskiego Parku Narodowego.
- Gorczyca E., 2000, *Wpływ ruchu turystycznego na przekształcenie rzeźby wysokogórskiej na przykładzie Masywu Czerwonych Wierchów i Regli Zakopiańskich (Tatry Zachodnie)*, *Prace Geograficzne IGiPZ*, 105, s. 369–389.
- Kasprzak M., 2005, *Tempo degradacji powierzchni dróg i ścieżek turystycznych w Karkonoszach Wschodnich*, *Opera Corcontica*, 41, s. 17–30.
- Guzikowa M., 1982, *Wpływ pieszego ruchu turystycznego na szatę roślinną Pienińskiego Parku Narodowego (wybrane zagadnienia, ze szczególnym uwzględnieniem skutków wydeptania)*, *Studia Naturae, Seria A, PAN*, 22, s. 227–241.
- Krusiec M., 1996, *Wpływ ruchu turystycznego na przekształcenie rzeźby Tatr Zachodnich na przykładzie Doliny Chochołowskiej*, *Czasopismo Geograficzne*, 67, 3–4, s. 303–320.
- Łajczak A., 1996, *Wpływ narciarstwa i turystyki pieszej na erozję gleby w obszarze podszczytowym Piłska*, [w:] Łajczak A., Michalik S., Witkowski Z. (red.), *Wpływ narciarstwa i turystyki pieszej na przyrodę masywu Piłska*, *Studia Naturae, Seria A, PAN*, 41, s. 131–159.
- Prędki R., 2002, *Wpływ ruchu turystycznego na teksturę oraz właściwości wodne gleb w obrębie szlaków pieszych Bieszczadzkiego Parku Narodowego*, [w:] Partyka J. (red.), *Użytkowanie parków narodowych. Ruch turystyczny – zagospodarowanie – konflikty – zagrożenia*, Wyd. Ojcowski Park Narodowy, Ojców, s. 763–770.
- Prędki R., 2006, *Bieszczadzki Park Narodowy w świetle badań ankietowych turystów na szlakach pieszych w latach 2004–2005*, *Rocznik Bieszczadzki*, 14, s. 285–297.
- Skawiński P., 1993, *Oddziaływanie człowieka na przyrodę kopuły Kasprowego Wierchu oraz Doliny Goryczkowej w Tatrach*, [w:] W. Cichocki (red.), *Ochrona Tatr w obliczu zagrożeń*, Wyd. Muzeum Tatrzańskiego, Zakopane, s. 197–226.
- Skawiński P., Krzan Z., 2002, *Restytucja szaty roślinnej kopuły Kasprowego Wierchu w latach 1993–2001*, [w:] Borowiec W., Kotarba A., Kownacki A., Krzan Z., Mirek Z. (red.), *Przemiany środowiska przyrodniczego Tatr*, Instytut Botaniki PAN, Kraków–Zakopane, s. 407–411.

- Szydarowski W., 2000, *Rozwój form erozyjnych w otoczeniu szlaków turystycznych Tatrzańskiego Parku Narodowego*, [w:] Czochoński J., Borowiak D. (red.) *Z badań geograficznych w Tatrach Polskich*, Wyd. Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk, s. 315–328.
- Wądkowski P., 2006, *Wpływ dróg górskich na dynamikę procesów morfogenetycznych w rejonie Turbacza*, *Ochrona Beskidów Zachodnich*, 1, s. 67–79.
- Wieniawska-Raj B., 2007, *Dynamika ruchu turystycznego w Karkonoskim Parku Narodowym*, [w:] Štursa J. & Knapik R. (red.), *Geoekologické problémy Krkonoš. Sborn. Mez. Věd. Konf., Svoboda n. Úpou, Opera Corcontica*, 44/2, s. 593–602.

Tourist traffic monitoring in the Pieniny National Park (results of tourist traffic monitoring carried out in the years 2007–2009 by SKNG UP)

Abstract

The paper presents the results of tourist traffic monitoring carried out in the years 2007–2009 by SKNG UP in the Pieniny National Park. The study included a survey of 25612 visitors and allowed estimating the intensity and spatial variability of tourist traffic in the Pieniny National Park, as well as determining the main routes and the most popular marked paths within the Park. The questionnaires helped to determine the types and preferences of the visitors to the Pieniny National Park.

During 19 days of monitoring, carried out repeatedly in 2007, 2008 and 2009, surveyors standing at selected measure points counted and surveyed the visitors for 7 hours per day (9 am–4 pm). In July 2007, the intensity of tourist traffic in the PPN reached 1408 persons per day (60 visitors/1km² of PPN/day), it was 1160 persons per day (49 visitors/1km² of PPN/day) in July 2008, and 1477 persons/day (63 visitors/1km² of PPN/day) in July 2009. The most popular routes in the PPN include: the section between Przełęcz Szopka–Trzy Korony with 1200, 948 and 1238 persons per day in the years 2007, 2008 and 2009, respectively; the section Wymiarki–Limierczyki with 1000, 720 and 1071 visitors per day (2007, 2008, 2009, respectively), and the section Sokolica–Przełęcz Sosnów: 500, 350, and 700 visitors per day (2007, 2008, 2009, respectively). The most popular place to visit in the Pieniny National Park was Krościenko, receiving twice as many visitors as the largest tourist resort in this region – Szczawnica. Their average age was about 30 years and approximately half of the respondents were people who hold a university degree. The majority of the tourists came from Lesser Poland, Silesia, Masovian and Lodz voivodeships (total number of over 50%). Those who were visiting the Pieniny for the fifth time or more often prevailed among Lesser Poland inhabitants, furthermore they were also the major part of the one-day visitors to these mountains. Krościenko and Szczawnica turned out to be the most popular accommodation places, chosen by 61% of the tourists. Vast majority of the guests reported a three-day minimum stay and most of them gave preference to private accommodation.

Key words: tourist traffic monitoring, tourism, anthropopressure, Pieniny National Park

Witold Warcholik

Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej

Instytut Geografii,

Zakład Turystyki i Badań Regionalnych

ul. Podchorążych 2, 30-084 Kraków

e-mail: warwitek@up.krakow.pl

Marcin Semczuk, Marcin Baranowski

Studenckie Koło Naukowe Geografów Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej